

Aanvreten hét probleem bij oormerken geiten

Jan Verkaik

De omvang van problemen rondom oormerkgebruik in 1999 is geïnventariseerd. De meeste geitenhouders rapporteren weinig of geen last. Een beperkt aantal meldt veel verwondingen, ontstekingen, slaphangende oren of verlies. De kans op deze problemen neemt af door het oormerk op de juiste plaats in te brengen.

Voor de geitenhouderij heeft het Praktijkonderzoek Veehouderij (PV) in opdracht van de Productschappen voor Vee, Vlees en Eieren (PVE) een enquête uitgevoerd naar de praktijkervaringen met oormerken. De enquête heeft inzicht verschaft in de omvang van problemen als verwonding, ontsteking, verlies en alle overige voorkomende problemen. Vervolgens zijn de gebruikseigenschappen van Splitthoff-, Snaptag-, K12-, Pat- en Rotatag-oormerken met elkaar vergeleken. De uitkomsten zijn gebaseerd op de ervaringen van 88 geitenhouders.

Opfokgeiten

Verwondingen

Op circa 85% van de bedrijven ontstaan bij het inbrengen van de oormerken bij opfokgeiten geen verwondingen aan het oor. Hieruit is af te leiden dat het goed mogelijk is de oormerken

zonder verwondingen in te brengen. Het vóórkomen van bloedingen en scheuringen bij 0-5% van de opfokgeiten mag als 'incident' worden beschouwd. Op de 15% bedrijven met meer dan 3% verwondingen speelt zorgvuldigheid bij het inbrengen waarschijnlijk een rol. Voorwaarden voor minimale verwondingen zijn het inbrengen van oormerken met goed, gebruiksvriendelijk materiaal en op de juiste plek in het oor (per type verschillend). Ter voorkoming van bloeding is het van belang dat het oormerk tussen de zogenaamde nerven (aderen) in het oor wordt geplaatst. Belangrijk blijft echter om voor het inbrengen van de oormerken de tijd te nemen en er geen haastklus van te maken.

Slaphangende oren

Opfokgeiten met slaphangende oren na het inbrengen van oormerken komen op 50% van de bedrijven niet of incidenteel (0-5%) voor. Bij 40% komt dit regelmatig (5-50%) voor en op 10% van de bedrijven loopt na het inbrengen meer opfokgeiten met dan opfokgeiten zonder slappe oren. Deze laatste twee percentages zijn, de Nubische geiten en kruisingen daarvan buiten beschouwing latend, hoog en kunnen lager. Behalve de grootte c.q. het gewicht van het oormerk is vooral de plaatsing in het oor een bepalende factor. Oren gaan slap hangen doordat oormerken te ver naar de punt van het oor geplaatst worden. Te diep in het oor geplaatst oormerken kunnen resulteren in blijvend slaphangende oren doordat spieren zijn beschadigd.

Ontstekingen

Ontstekingen aan het oor komt op 88% van de bedrijven voor. Bij 55% van de bedrijven krijgt 0 tot 5% van de opfokgeiten een ontsteking aan het oor na het inbrengen van oormerken. Ondanks een lage incidentie blijkt het inbrengen van oormerken dus regelmatig samen te gaan met ontstekingen. De vraag is nu of dit uit het oogpunt van dierwelzijn acceptabel is. Daarnaast vertragen ontstekingen de groei. Vanzelfsprekend is elke ontsteking die door normale managementmaatregelen (hygiëne, goed materiaal en juiste plaatsing) voorkomen had kunnen worden er één teveel. Ook hier geldt dat de 33% bedrijven met meer dan 5% incidentie wellicht bedrijven zijn die hun management moeten aanpassen. Daarnaast wordt een belangrijk deel van de ontstekingen waarschijnlijk veroorzaakt door het aanvreten van de oormer-

Een jong lam wordt geormerkt

Tabel 1 Gebruikseigenschappen van de verschillende typen oormerken bij opfokgeiten

Type	Verwondingen	Slaphangende* Oren	Ontstekingen	Verlies	Afleesbaarheid*
- Splitthoff	+/-	-	-	-	++
- Snaptag	+/-	++	+/-	-	+
- Rotatag	--	--	+/-	+	--
- K12	+	+/-	+	-	+
- Pat	+	+/-	+	+	+/-

Verklaring: ++ = meest +/- = gemiddeld -- = minst

ken door hokgenoten. Een oplossing hiervoor is nog niet gevonden. De voornaamste aandachtspunten om het aantal ontstekingen te verminderen blijven daarom het zorgvuldig en hygiënisch inbrengen van oormerken en de hygiëne op het bedrijf.

Verlies

Oormerkverlies is kostenverhogend en welzijnsonvriendelijk wanneer het om uitscheuring, de meest genoemde oorzaak van verlies, gaat. Op circa 50% van de bedrijven gaat bij 0 tot 5% van de opfokgeiten wel eens een oormerk verloren. Enig verlies hoort blijkaar bij het gebruik van oormerken. Ook hier de vraag of dit acceptabel is. Moeilijk te voorkomen lijkt het verlies door het aanvreten van oormerken hoewel er toch behoorlijk wat bedrijven zijn die er geen last van hebben. Factoren zoals hokafscheiding veroorzaken waarschijnlijk het andere deel van het verlies. Een antwoord hierop is het gebruik van andere afscheidingen en ruiven. Bij 8% van de bedrijven gaat meer dan 5%, mogelijk onnodig, verloren. Gezien het geringe verlies op andere bedrijven kunnen bedrijven dit hoge verlies terugbrengen door hun werkwijze aan te passen. Voorop staat natuurlijk het gebruik van geschikt materiaal. Een goed werkende tang die past bij het type oormerk en vervolgens ook goed wordt dichtgeknepen. Daarnaast is het belangrijk het oormerk op de juiste plaats in het oor aan te brengen. Onjuist in het oor aangebrachte oormerken gaan eerder verloren.

Veel verwonding of verlies gaat op een gering aantal bedrijven gepaard met andere problemen. Vooral op deze bedrijven moet de werkwijze bij het inbrengen eens zorgvuldig worden nagegaan.

Afleesbaarheid

Op circa 15% van de bedrijven lopen meer dan 5% opfokgeiten met slecht of niet afleesbare oormerken. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het aanvreten van de oormerken. De mate waarin door aanvreten de afleesbaarheid verminderd verschilt per type oormerk. Veranderen van oormerktype kan helpen bij het verbeteren van de afleesbaarheid. Of na

schoonmaak ook de laatste opfokgeit identificeerbaar is, blijft vanwege slijtage en aanvreten voor alle typen twijfelachtig.

Melkgeiten

Het aantal scheuringen en bloedingen dat ontstaat bij het inbrengen van oormerken bij melkgeiten is vergelijkbaar met dat van de opfokgeiten. Ongeacht het type heeft het merendeel van de bedrijven geen melkgeiten met verwondingen aan het oor. Mogelijk kunnen bedrijven met relatief veel verwondingen dit terugbrengen door de oormerken correct en zorgvuldiger in te brengen (juiste plaatsing en goed materiaal) of door over te stappen op een ander type oormerk en tang. Logischerwijs neemt de afleesbaarheid af en het verlies iets toe naarmate de gebruiksduur van de oormerken langer is. Verder geldt voor deze gebruikseigenschappen van oormerken bij melkgeiten hetzelfde als bij de opfokgeiten.

Een melkgeit met een goed afleesbaar oormerk

Tabel 2 Gebruikseigenschappen van de verschillende typen oormerken bij melkgeiten

Type	Verwondingen	Verlies*	Afleesbaarheid
- Splitthoff	+/-	--	++
- Snaptag	-	+/-	+/-
- Rotatag	+/-	++	--
- K12	+	+	-
- Pat	-		

Verklaring: ++ = meest +/- = gemiddeld -- = minst

Keuze type oormerk

De gebruikseigenschappen zijn met elkaar vergeleken. Bij de opfokgeiten onderscheiden de typen oormerken zich in afleesbaarheid en mate van slaphangen van oren na het inbrengen. Bij de melkgeiten zijn het jaarlijkse oormerkverlies, het oormerkverlies door aanvreten en het niet of slecht afleesbaar zijn door aanvreten afhankelijk van het type.

Tips voor gebruik oormerken

- Plaats de oormerken niet te ver op de punt of te diep in het oor
- Plaats het oormerk tussen de nerven
- Neem voor het inbrengen de tijd en maak er geen haastklus van
- Gebruik een goedwerkende tang die past bij het type oormerk
- Let op de hygiëne

In de bijgaande overzichten is per type voor elk probleem de afwijking ten opzichte van het gemiddelde aangegeven (meer of minder). Rotatag is vanwege weinig verwondingen weliswaar het meest welzijnsvriendelijk oormerk om bij jonge opfokgeiten in te brengen maar geeft ook veel verlies door uitscheuring en uitzwering. Splitthoff geeft minder verlies en is beter afleesbaar. Wanneer de oormerken vóór afvoer worden ingebracht is binnen het huidige aanbod daarom Splitthoff voor zowel de opfok- als de melkgeiten het beste compromis tussen welzijn en gebruiksvriendelijkheid. 📄

TOEGELATEN OORMERKEN I&R KLEINE HERKAUWERS 1999

Oormerkleveranciers	Type oormerk	Oormerken niet op ware grootte
DALTON CONTINENTAL B.V. Nijverheidsstraat 16 7131 PA LICHTENVOORDE Tel. 0544-372497	SNAPTAG (deze oormerken passen ook in de rundvee oormerk-tang van Diploma)	
HUT B.V. Postbus 2139 7801 CC EMMEN Tel. 0591-648148	K12/K12 (met metalen punt)	
BELJAARS SCHAPENPRAKTIJK Ben v. Dorststraat 4 5701 BZ HELMOND Tel. 0492-545664	SPLITTHOFF READY-MINI	
SWM HANDEL EN ENGINEERING B.V. Postbus 81 3100 AB SCHIEDAM Tel. 010-4370266	COMBI MINI	
	PAT 34 MM	